

Åsa Westerlund Kindahl

I ljus och mörker

Åsa Westerlund Kindahl

I ljus och mörker

Förlagshuset Siljans Måsar
www.siljansmasar.com

ISBN 978-91-88097-94-1

© Åsa Westerlund Kindahl, 2019

Materialet i denna bok är skyddat enligt upphovsrättslagen.

Omslagsfoto, samt för- och eftersättsblad: Mattonstock
Författarfoto: Elin Jörgensen

Grafisk form: Lilla blå tornet
www.lillablatornet.se

Tryck: ScandBook, 2019
www.scandbook.se

Tack

Tack till min pappa Stig Westerlund, som var så noga med att förmedla böckernas värld. Alltid en bok på min födelsedag, alltid en saga varje kväll. Han talade ofta om att det var viktigt att läsa. Och som jag läst! Hela min barndom och ungdomstid. Som vuxen, så fort det funnits tid.

Det har jag haft väldigt mycket nytta av i mitt liv, och även förmedlat budskapet vidare till hans barnbarn.

Sofie

Jag kommer aldrig glömma den dagen. Polisen ringde när jag var i min trädgård. Mina barn lekte och solen lyste. Det var en lördag, som jag minns det. Vi var alla lediga, så det borde varit en lördag.

Du hade mått dåligt så länge ...

Fick inte den hjälp du behövde, men du kanske inte ville ...

Jag hade lovat dig att ta hand om din katt, om det hände dig något.

”Det händer inget”, svarade jag dig då.

Men när du insisterade, så lovade jag.

Polisen frågade om jag hade hört från dig de senaste dagarna. Senast jag träffade dig var en vecka tidigare. Jag lånade dig pengar, fick en stor kram till tack. Det var sista gången jag såg dig i livet ...

Dina pojkar och katten var det enda jag kunde tänka på när det hänt. Jag måste ta hem katten!

Jag skrek högt för mig själv.

”Faaan, jävla unge.”

Du var inte någon liten unge, men du var min lillasyster ...

Jag fick ett vykort några dagar efter att polisen funnit dig. Det kändes så konstigt, det var verkligen planerat. Du tackade för min hjälp ... Jag har vykortet kvar.

Jag saknar dig.

Inget jag skriver i denna bok stämmer överens med min lillasysters bortgång och liv.

Jag har däremot haft henne i mina tankar. Hur kommer det sig att en människa tar ett sådant drastiskt beslut? Hur ska de barn som blir övergivna och lämnade klara sig? Växa upp till kloka och starka vuxna?

Jag har resonerat om detta med andra, funderat mycket. Jag tror inte det finns något svar på varför, men jag tror vi kan ha förståelse ...

1985

Sara sätter sig ner på bänken. Hennes sinnen är förhöjda. Allt ser hon, allt hör hon. Bänken känns kall mot huden genom de tunna byxorna. Hon hör prasslet när vinden blåser på nyhetstidningen, som ligger bredvid henne på bänken. Sakta vänder vinden sidorna. Sara stirrar på bladen som rör sig fram och tillbaka.

Snabba, hårda steg mot asfalten närmar sig. Hon tittar ner på skräpet som vinden virvlar runt med på marken. Hon vill bara vila en kort stund, innan hon fortsätter på sin väg mot mörkret. Bort från allt, bort från alla måsten och krav. De snabba stegen hörs mer och mer avlägset från den plats hon sitter på. Månen lyser med ett blekt sken över tågträsen framför henne.

En äldre kvinna går lätt haltande mellan papperskorgarna, i jakt på tomburkar och flaskor. Efter sig drar hon en dramatenvagn, hjulen gnisslar och den blå färgen har blekts av solen. Varje gång hon stannar till vid en papperskorg tystnar ljudet från hjulen. Hennes ansikte lyses upp av lamporna på perrongen och Sara ser det rynkiga ansiktet som är blekt och magert. Under

hennes kapuschong sticker slingor av ljusgrått hår fram. De magra händerna sträcks ner i papperskorgarnas utforskade inre. Det klirrar till varje gång hon lägger ner sina nattliga fynd i vagnen. Hjärtat trummar i Saras bröst och hon trycker med händerna mot hjärtat, böjer sig framåt och försöker andas lugnt. Sakta reser hon sig för att fortsätta mot sitt mörka mål. Hon kommer snart att vara borta härifrån.

Sara vänder bort sitt ansikte för att undvika den gamla kvinnans nyfikna blickar, går sedan vidare längs spåret. En bit från rälsen, inte för nära. Hon plockar upp en vit sten som blänker till i månskenet, kramar den hårt i sin hand. Den påminner henne om dottern Linnea. Hon kommer ihåg dagarna vid stranden då de plockade stenar och sedan kastade ut dem över vattnet. Hur Linnea hukade, och hur hennes högra arm med kraft slungade iväg stenarna. De hoppade och studsade över det blå havet. Vinden svepte ut Linneas långa hår och snodde det runt ansiktet.

Sara tänker på sina barn, på Linnea och Isak. Herregud, vad gör hon? Hon ska lämna sina barn ... Hon sätter sig ner, vill inte ta in känslan. Orkar inte ta in känslan som slår emot henne. Hon måste bara bort. Reser sig sakta och vandrar fram längs spåret. Huttrar i den svala luften, och snubblar till över en ojämnhet i marken. Återfår balansen och fortsätter sin vandring medan tårarna rinner nerför hennes kinder. Med koftans ärm torkar hon bort tårarna, drar den sedan tätare omkring sin kropp. Hon flämtar, hjärtat slår vilt i bröstet.

Sara går länge längs rälsen, bebyggelsen ligger långt bakom henne nu. Längre bort hör hon hur ett tåg närmar sig. Hon ser ner på skorna som blänker i månljuset och sträcker ut höger fot över rälsen. Sandalen lysas upp av tågets starka sken. Tågvisslan tjuter högt.

Nu står hon mitt på spåret. Bromsljuden skär i hennes öron. Stenen faller ur hennes hand. Allt blir tyst ...

1994

Linnea

När Linnea är färdigklädd ställer hon sig framför sin stora barockspegel, som har en central plats i hennes sovrum. Den hänger på väggen mellan garderoben och järnsängen. Hon ser nästan hela sig själv i spegelbilden. Det är bara hennes knän och fötter som inte syns. Tillsammans med den svarta järnsängen och den slitna svarta gungstolen med gulddekor, sätter den en fin prägel på Linneas rum.

Fönstret står på vid gavel. Solens strålar räcker precis fram till trasmattan framför sängen. Tavlan av mamma hänger över hennes säng. Länge stod den undanstoppad i en garderob, men för tre år sedan hittade Sara den i källaren och tog den till sitt rum. När hon var liten ville hon inte se den överhuvudtaget. Men nu är hon stolt över att ha den, stolt över att en konstnär målat en tavla av hennes mamma. På tavlan ler Sara mot personen framför henne. Ögonen glittrar nyfiket. Hon ser solbränd ut, fräknar på näsan och solblekt ljust hår. Hon sitter på en stol i ett ljust rum

med stora fönster. Det står ett skrivbord vid en vägg, i övrigt är rummet kallt.

Linnea tycker att Sara ser lycklig ut. Många gånger har hon funderat på vem som målat tavlan. Hon vet att Sara var i Italien när den målades. Det var innan hon fick Linnea. Men vem var konstnären? Nu ser Linnea på sig själv där hon står framför spegeln. Hon drar försiktigt i den korta luggen och för fingrarna genom det långa svarta håret. Hon färgar håret, i olika nyanser varje gång. Pappa Tim ler lite osäkert för varje ny färg. Men han säger inget, låter henne experimentera som hon själv vill. Lillebror Isak däremot protesterar högljutt.

”Men inte nu igen, kan du aldrig ha samma färg ett tag?”

Det är oftast Linda som hjälper henne. Linda, pappas flickvän. Hon tycker det är roligt att hon får det förtroendet. Linnea målar ögonfransarna svarta och ögonlocken med en grå ögonskugga. Läpparna är för dagen lila. Idag har hon svarta tajta jeans och en bylsig svart skjorta över ett vitt linne. Kläderna är oftast svarta. Hon känner sig snygg. Det sägs att hon har sin mammas ögon, även ögonfärgen är densamma. Lite gröna med en aning brunt i. Samma raka näsa och en mun som blir lite sned när hon ler.

Hennes egna minnesbilder av henne är vaga. Glimtar här och där. Saras varma hand i Linneas på väg till stranden. Hennes snabba, oroliga leende när de stressar fram på Visbys kullerstengator. Vart var de på väg? Linnea minns inte. Hon hör pappa plocka med disken i köket. Han småpratar med Linda som för-

modligen sitter och arbetar vid datorn i rummet bredvid. Hon är frilansjournalist och verkar alltid arbeta.

Linnea går ner i köket. Tim står och diskar vid diskbänken. Han får böja sig; hans långa gängliga gestalt gör att han ofta slår i huvudet när han rör sig i det gamla huset med snedtak och låga dörrkarmar.

”Vill du ha frukost nu?” Tim ser undrande på henne.

”Nej tack, jag ska till mormor. Jag kan äta där.”

Hon går in i det lilla rummet där Linda sitter och tittar över hennes axel.

”Vad gör du?”

”Ett arbete som måste vara inne i eftermiddag, deadline klockan fyra.” Hon ser stressad ut, kinderna är lätt röda men hon ler ändå mot Linnea. Det ljusa håret har hon satt upp i en tofs mitt på huvudet. Hon sitter i mjukisbyxor och en gammal t-shirt. Hon går ofta klädd i sköna vardagskläder när hon jobbar hemma. Linda kom in i deras liv när Linnea var 13 år, fyra år senare bor hon nu permanent i Visby hos dem.

Linnea stryker henne lätt på axeln och går sedan in i vardagsrummet, där hennes läxböcker ligger utspridda på bordet. Linnea plockar fort ihop sina läxböcker i den stora väskan och skyndar sig ut. På väg ut genom dörren ropar hon i förbifarten att hon sticker till mormor. Innan pappa och Linda hinner svara är hon redan ute vid sin cykel. Det är en mörkgrön gammal tantcykel som hon fått ärva efter mormor Karin. Den har stora hjul, är lätt

att trampa på och man tar sig snabbt fram. Hon cyklar ner till hamnen, köper en glass. Medan hon äter går hon bort mot Donnersplats. Det är mycket turister som går längs de kullerstensbelagda gatorna. Hon går med sin cykel uppför de branta gatorna, tar sig upp till Adelsgatan för att fönstershoppa när hon ändå går förbi. En del nya affärer har dykt upp sedan förra sommaren. Hon går ut genom söderport. Där cyklar hon längs Södervägen, solen lyser och det blåser lite i motvind. Vid mormor Karins hus leder hon vant cykeln över gården, lutar den mot den gula rappade husknuten och springer uppför trapporna till hennes lägenhet.

Tillsammans sitter de i mormors kök som så många gånger förut. Det ser ut som det alltid har gjort, ända sedan Linnea var liten. De grå luckorna på dörrarna i köket har skavts av lite på några ställen. Trasmattan på golvet har tappat lite av den starka blå färg den en gång hade. Mormor har en samling med stenar i fönstret, många olika som hon hittat på stränder och sparat. En del av dem från Gotland, andra från de olika länder hon besökt. En är speciell, den plockade Karin på en strand i Italien. Den är ljust gulbrun och nästan helt rund.

”Det där är bärnsten”, berättar Karin. ”Det sägs att den ska vara jordande. Och det kan både du och jag behöva. Vi är nog drömmare båda två”, fortsätter hon med ett stort leende.

Hon bjuder Linnea på varm choklad och bullar. Linnea vet att mormor besökte Italien efter mammas bortgång. Men hon har aldrig förstått varför. Nu vill hon fråga mormor.

Strax innanför Visbys murar lever Sara tillsammans med sin man Tim och deras två barn, Linnea och Isak. Sara som vacklar i sin psykiska hälsa bär på en ångest som ständigt ligger på lur. En dag orkar hon inte längre. Sara försvinner för att aldrig återvända. En ny historia tar vid där hemligheter uppdagas och obesvarade frågor måste få svar.

Berättelsen är aktuell då den behandlar psykisk ohälsa såväl som kvinnors och barns särskilda utsatthet. Händelserna i boken utspelar sig mestadels i Visby där författarens själ och hjärta finns.

Åsa Westerlund Kindahl föddes på Gotland 1967. Flytten gick från ön 1968, men i hjärtat är hon fortfarande gotlänning. Mycket tack vare somrarna hos mormor och morfar utanför Visby, och hos farmor som bodde innanför murarna i den vackra staden. Hon har många gånger provat nya vägar och nya yrken. Numera arbetar hon som pedagog i Norrköping.

 **Förlagshuset
SILJANS MÅSAR**
www.siljansmasar.com

ISBN 978-91-88097-94-1

9 789188 097941